

Asia: VN/16661/2026

Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026-2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eneroff Finland Oy kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristöministeriölle valtioneuvoston asetusluonnoksesta asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026-2027. Eneroff Finland Oy on energiatehokkuuteen ja lämpöpumppujärjestelmiin erikoistunut yritys. Esitämme pyydettyinä lausuntona seuraavat huomiot ja muutosehdotukset.

1. Yleistä asetusluonnoksen tavoitteista

Määräaikainen 110 miljoonan euron energia-avustus vuosille 2026-2027 on tervetullut ja vaikuttava työkalu asuinrakennusten energiakorjausten vauhdittamiseksi ja rakennusalan työllisyyden tukemiseksi. Tavoite parantaa rakennusten energiatehokkuutta vastaamaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin päästöttömän rakennuksen tasoa on kannatettava.

Jotta asetetut kustannustehokkuus- ja työllisyystavoitteet saavutetaan, avustuksen toimeenpanon on oltava teknologia- ja kilpailuneutraali. Avustuksen vaikuttavuus mitataan viime kädessä sillä, kuinka monen kiinteistön todellista energiatehokkuutta samalla määrärahalla pystytään parantamaan. Tästä syystä sääntelyn ei tulisi ohjata valitsemaan kalliimpaa ratkaisua silloin, kun edullisempi tuottaa saman energiahäydyn.

2. Lämmitysjärjestelmien yhdenvertainen kohtelu

Asetusluonnoksen 7 §:n 4 kohdassa avustettavaksi kustannukseksi nimetään vain kaukolämpöön tai maalämpöön siirtyminen silloin, kun luovutaan fossiilista polttoainetta käyttävästä lämmitysjärjestelmästä. Ilma-vesilämpöpumppujärjestelmä ei ole kumpaakaan näistä, joten kirjaus asettaa muut lämpöpumppujärjestelmät, kuten ilma-vesi- ja poistoilmalämpöpumput, maalämpöä

heikompaan asemaan. Tämä on avustuksen vaikuttavuuden kannalta luonnoksen keskeisin epäkohta.

Vaikuttavuuden kannalta ongelma on konkreettinen. Monissa kohteissa maalämpöjärjestelmä ei ole teknistaloudellisesti perusteltu, koska ilma-vesilämpöpumppujärjestelmällä saavutetaan vastaava energiahyöty merkittävästi pienemmällä investoinnilla. Jos avustus tosiasiallisesti suosii maalämpöä, se ohjaa valitsemaan kalliimman ratkaisun myös kohteissa, joihin se ei muutoin olisi järkevä. Tällöin samalla määrärahalla katetaan harvempia kohteita ja avustuksen kokonaisvaikuttavuus heikkenee. Tämä on suoraan ristiriidassa asetuksen kustannustehokkuustavoitteen kanssa.

Lisäksi maalämpöjärjestelmän rakentaminen ei ole kaikkialla edes mahdollista. Useissa Suomen kunnissa lämpökaivon poraaminen on pohjavesialueilla luvanvaraista tai kokonaan kiellettyä pohjaveden suojelemiseksi, erityisesti vedenhankintaa varten tärkeillä pohjavesialueilla. Näissä kohteissa ilma-vesilämpöpumppujärjestelmä voi olla ainoa toteutuskelpoinen lämpöpumppuratkaisu. Jos avustus suosii maalämpöä, se asettaa pohjavesialueilla sijaitsevat kiinteistöt järjestelmällisesti heikompaan asemaan tavalla, johon kiinteistön omistaja ei voi itse vaikuttaa.

Muutosehdotus: Asetuksen 7 §:n 4 kohta tulisi kirjoittaa teknologianeutraaliin muotoon, jotta kaikki lämpöpumpputyypit, mukaan lukien ilma-vesi- ja hybridijärjestelmät, ovat keruuenergiasta riippumatta yhdenvertaisessa asemassa.

3. Avustuksen kohdistuminen omistajan investointiin

Perustelumuistion 6 §:ää koskevassa kohdassa todetaan, että avustettavien kustannusten rahoitusmuodolla ei olisi merkitystä, kunhan tehtyjen toimenpiteiden pysyvyys voidaan varmistaa tilaajan ja toimittajan välisin sopimuksin. Pidämme lähtökohtaa kannatettavana, mutta katsomme, että avustuskelpoisuuden ratkaisee se, kohdistuuko tuki rakennuksen omistavan yhteisön investointiin.

Avustus on investointiin kohdistuva tuki, joka maksetaan rakennuksen omistavalle yhteisölle ja on enintään 50 prosenttia tämän toteutuneista kustannuksista. Tuen edellytyksenä tulee siten olla, että hankkeen rahoitus tähtää siihen, että rakennuksen omistava yhteisö hankkii järjestelmän omistukseensa. Tällöin investointi ja sen kustannus ovat omistavan yhteisön, ja toimenpiteiden pysyvyys toteutuu, koska järjestelmä jää rakennuksen omistukseen.

Jos järjestelmä sen sijaan jää palveluntarjoajan omistukseen ja rakennuksen omistava yhteisö ostaa pelkästään energiaa palveluna kiinteää maksua vastaan, kyse ei ole omistavan yhteisön investoinnista. Investoinnin kustannus ei tällöin ole omistavan yhteisön kustannus eikä

toimenpiteiden pysyvyys perustu omistukseen. Tällainen järjestely ei vastaa avustuksen tarkoitusta investointitukena.

Muutosehdotus: Asetuksen soveltamisohjeissa tai pykälätekstissä tulisi selventää, että avustus edellyttää rakennuksen omistavan yhteisön investointia ja että hankkeen ja sen rahoituksen tulee tähdätä järjestelmän siirtymiseen omistavan yhteisön omistukseen. Avustusta ei tulisi myöntää järjestelyyn, jossa järjestelmä jää palveluntarjoajan omistukseen ja omistava yhteisö ostaa pelkästään energiaa palveluna.

4. Automaation ja energiajouston kustannukset sekä laskennan johdonmukaisuus

Asetuksen 3 § ja 8 § sitovat energiatehokkuuden osoittamisen laskennalliseen energiatehokkuuden vertailulukuun (E-luku). E-luku ei kuitenkaan tunnista kaikkia toimenpiteitä, joilla rakennuksen todellista energiankäyttöä ja päästöjä vähennetään. Perustelumuistiossa tämä on jo tunnistettu aurinkoenergian varastoinnin osalta, jonka suunnittelu- ja toteuttamiskustannukset voidaan ottaa huomioon avustettavina kustannuksina, vaikka sen tehoa ei voi osoittaa E-luvulla.

Sama periaate tulisi kirjata johdonmukaisesti ulkoiseen signaaliin reagoiville automaatio- ja ohjausjärjestelmille sekä kysyntäjoustoille. Näiden todellinen kustannus- ja energiahyöty perustuu reaaliaikaiseen optimointiin, esimerkiksi sähkön spot-hinnan ja sähköverkon kuormitustilanteen mukaiseen ohjaukseen, jota laskennallinen E-luku ei ota huomioon. Perustelumuistion taulukko hyväksyy nämä järjestelmät 40 prosentin osuudella, mutta hyväksyttävyyttä ei tulisi sitoa siihen, että niiden vaikutus pystytään osoittamaan E-luvulla.

Muutosehdotus: Perustelumuistiossa tulisi todeta nimenomaisesti, että ulkoiseen signaaliin reagoivien automaatio-, ohjaus- ja energiajoustojärjestelmien kustannukset ovat avustuskelpoisia samoin perustein kuin energian varastointiratkaisut, eli niiden tukikelpoisuus ei edellytä E-lukuvaikutuksen osoittamista.

Lisäksi lämpöpumppujärjestelmien laskennassa tulisi voida käyttää kohteeseen mitoitettua ja dokumentoitua järjestelmähyötysuhdetta yleisten oletusarvojen sijaan. Tämä palkitsee huolellisen kohdekohtaisen suunnittelun ja vastaa avustuksen tavoitetta rakennusten todellisen energiatehokkuuden parantamisesta.

5. Toimenpiteiden kohdistuminen yhteisön rakennuksiin

Perustelumuistion 5 §:ää koskevassa kohdassa todetaan, että jos avustuksen saaja omistaa useamman asuinrakennuksen, avustuksen edellytyksenä olisi, että parannustoimenpiteet kohdistuvat kaikkiin yhteisön rakennuksiin. Itse pykälä ei aseta tällaista edellytystä, joten perustelumuistio kiristää pykälän soveltamista.

Vaatus ei ole tarkoituksenmukainen. Yhteisö voi omistaa rakennuksia, joiden korjaustarpeet ja energiatehokkuuden parantamismahdollisuudet poikkeavat toisistaan, ja energiatehokkuuden parantuminen osoitetaan joka tapauksessa rakennuskohtaisella E-lukulaskelmalla. Toimenpiteiden kohdistaminen tulisi jättää omistavan yhteisön päätösvaltaan, eikä tukea tulisi evätä siltä osin kuin parannukset toteutetaan vain osaan rakennuksista.

Muutosehdotus: Perustelumuistion kirjaus, jonka mukaan parannustoimenpiteiden tulisi kohdistua kaikkiin yhteisön rakennuksiin, tulisi poistaa, jotta avustus voidaan myöntää rakennuksen omistavalle yhteisölle myös silloin, kun toimenpiteet kohdistuvat vain osaan sen rakennuksista.

6. Taulukon soveltaminen

Perustelumuistion 7 §:n taulukossa avustettavaksi kustannukseksi jäähdytysjärjestelmällä on 20 prosenttia ja lämpöpumppujärjestelmällä 40 prosenttia. Koska ilma-vesi- ja ilma-ilmalämpöpumput tuottavat sekä lämmityksen että jäähdytyksen samalla laitteistolla, tulisi selventää, että lämmitykseen ja jäähdytykseen kykenevä lämpöpumppu luetaan 40 prosentin lämpöpumppuriviin eikä 20 prosentin jäähdytysriviin.

7. Kannatettavat kohdat

Pidämme erityisen kannatettavana, että hankkeen suunnittelukustannukset, E-lukulaskelmat ja energiatodistuksen laatiminen hyväksytään avustettaviksi kustannuksiksi täysimääräisesti. Tämä tukee kohteiden huolellista suunnittelua ja luotettavaa energiatehokkuuden osoittamista.

Kannatamme myös 7 §:n 2 ja 3 kohtien sekä niitä vastaavien taulukon rivien linjausta, jonka mukaan järjestelmien säätö, tasapainotus, ohjaus ja oikean toiminnan varmistaminen ovat avustuskelpoisia. Nämä toimenpiteet ovat ratkaisevia, jotta korjauksilla tavoiteltu energiansäästö myös toteutuu käytännössä eikä jää saavuttamatta puutteellisen käyttöönoton vuoksi.

Toivomme, että edellä esitetyt huomiot auttavat ympäristöministeriötä täsmentämään asetusvalmistelua siten, että avustuksesta muodostuu mahdollisimman vaikuttava, teknologia- ja kilpailuneutraali sekä taloyhtiöiden investointihaasteita helpottava kokonaisuus.

Espoossa 26.6.2026

Otto Vähä-Herttua

toimitusjohtaja

Eneroff Finland Oy

Vähä-Herttua Otto
Eneroff Finland Oy